

ПРАВОСВІДОМІСТЬ І ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК НЕОБХІДНІ УМОВИ ПРАВОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра УСФН

Правосвідомість є інтегральним явищем, що ілюструє результати процесів масової правової соціалізації громадян, стан законності і правопорядку в суспільстві, нормативні вимоги формально-юридичного та неправового характеру, потреби у зміні окремих елементів або всієї системи сформованого права, виконуючи роль найважливішого критерію в правотворчості і правозастосуванні.

Структура правосвідомості особистості включає ідеологічний (ціннісний), поведінковий (раціональний) і психологічний (емоційний) компоненти, кожен з яких може бути змінений штучно при наявності ефективних механізмів формуючого впливу. Це створює об'єктивну можливість зміни і вдосконалення правової культури українських громадян шляхом спрямованого впливу на всі компоненти правосвідомості з метою стимулювати самообумовленість правомірні поведінки.

Правова культура і зміст правосвідомості особистості в основному залежать від знання права, крім якого вони не можуть бути наділені специфічною правовою визначеністю. Однак знання права не є вирішальним фактором правомірної поведінки людей, всеосяжним критерієм високого рівня розвитку правосвідомості і правової вихованості. Тому механізми стимулювання правомірної поведінки повинні включати не тільки негативні санкції, юридичну просвіту, але й ідеологію, яка впливає на формування правових установок особистості.

Правова соціалізація при цьому розглядається як процес і результат засвоєння й активного відтворення людиною соціально-культурного досвіду, оволодіння необхідними навичками правомірної поведінки і одним з основних її засобів є правова освіта населення. Наповнення змістом трьох згаданих вище етапів правової соціалізації відбувається в Україні шляхом реалізації для населення безперервної правової освіти, механізм якої складають вітчизняні навчальні заклади (дошкільної, загальної середньої, вищої та позашкільної освіти). Аналіз численних юридичних показників і соціально-психологічних аспектів дозволяє обґрунтувати визначення правової поведінки особистості, що реалізується в нашому суспільстві, як соціально-значущої з точки зору цілей суспільного розвитку, усвідомленої поведінки індивідуальних чи колективних суб'єктів, що передбачена нормами права та тягне за собою юридичні наслідки. Формування системи норм, що заохочують правомірну поведінку всіх соціальних (в тому числі економічних, адміністративних і політичних) суб'єктів, що вступають в прямі або опосередковані правовідносини в ході сучасного законодавчого процесу, характеризується тимчасовим характером законодавчих рішень, розрахованих на короткий історичний термін дії, безпідставністю ідей «саморегуляції» суб'єктів права, для яких не сформовані повноцінні правила взаємодії через запізнення прийняття законодавчих рішень, укоріненою практикою політичного, економічного та адміністративного лобювання законодавства, ігноруванням вимог громадської експертизи безлічі нових законів як одного з механізмів їх легітимізації. У цих умовах складаються невизначені, заплутані і суперечливі вимоги до правової культури суб'єктів правовідносин, що відображається в психічному стані роздвоєності сучасної громадянської правосвідомості.

Отже, необхідною умовою правової соціалізації особи є забезпечення формування правової свідомості і правової культури, що відбувається в ході реалізації правової освіти, формування відповідних ціннісних правових орієнтацій, поваги до права, закону, прав та свобод людини, мотивів правомірної поведінки, що в свою чергу визначає формування відповідного типу правової поведінки окремих осіб і великих соціальних груп.

